भुवनस्य गोपाः। शृत उत्स्नाति जनिता मतीनाम्" इति। 'आर्द्रः' अमृतेन शीतीकृतः, 'प्रथस्नुः' प्रथनशीलः, 'भुवनस्य गोपाः' भूतजातस्य गोपायिता, 'शृतः' पक्वः, 'मतीनां' प्राज्ञानां, 'जनिता' उत्पादयिता, 'उत्स्नाति' स्वात्मानमग्नेः सकाशादुन्मुञ्चति॥

(८) प्रातर्दोहस्याभिघारणे मन्त्रमाह। "यस्त आत्मा पशुषु प्रविष्टः। देवानां विष्ठामनु यो वितस्थे। आत्मन्वान्त्सोम घृतवान् हि भूत्वा। देवान् गच्छ सुवर्विद यजमानाय मह्यम्" इति। हे प्रातर्दोह 'ते' तव, 'य आत्मा' घृतोपलक्षणः, 'पशुषु', 'प्रविष्टः' प्रविश्य वर्त्तते, 'यः', च 'देवानां', 'विष्ठां' विविधमवस्थानम्, 'अनु'लक्षीकृत्य, स्वयमपि तदनुरूपं 'वितस्थे' विविधं तिष्ठति। हे 'सोम',सदृशपुरोडाश त्वं 'आत्मन्वान्' समीचीनस्वरूपवान्, 'घृतवान् हि' घृतयुक्तः प्रसिद्धः, 'भूत्वा', 'देवान्', 'गच्छ' प्राप्नुहि, 'यजमानाय मह्यं', 'सुवर्विद' स्वर्गं लभस्व॥

(९) अथ कपालानां प्रत्यञ्जने मन्त्रमाह। "इरा भूतिः पृथिव्यै रसो मोत्क्रमीत्" ॥३॥ इति। 'इरा' अन्नरूपः, 'भूतिः' प्रजानां भवनहेतुः, 'पृथिव्यै रसः' कपालरूपा द्यावापृथिव्याः सारांशः, 'मोत्क्रमीत्' कपालेभ्य उक्रान्तो माभूत्॥

(१०) अथ होत्रप्रवरेऽध्वर्युप्रवरे च यजमानेन जप्यं मन्त्रमाह। "देवाः पितरः पितरो देवाः। योऽहमस्मि स सन् यजे। यस्यास्मि न तमन्तरेमि। स्वं म इष्टꣳ स्वं दत्तं। स्वं पूर्त्तꣳ स्वꣳ